



USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ



ЦЕНТР ДОКУМЕНТУВАННЯ



УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ



Історія одного міста

МАР'ІНКА: НА ЛІНІЇ ВОГНЮ



Київ 2018

УДК 342.7.03(477)
ББК 67.9(4Укр)400.7



ЦЕНТР ДОКУМЕНТУВАННЯ



УКРАЇНЬСКА
ГЕЛЬСІНЬСКА
СПІЛКА З ПРАВ
ЛЮДИНИ

Ця публікація стала можливою завдяки щедрій підтримці американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках проекту «Права людини в дії», який виконується Українською Гельсінською спілкою з прав людини. Погляди та інтерпретації, представлені у цій публікації, не обов'язково відображають погляди USAID або Уряду США. Відповідальність за вміст публікації несуть виключно автори та УГСПЛ.



Американський народ, через USAID, надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу понад 55 років. В Україні допомога USAID надається у таких сферах як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Починаючи з 1992 р., Агентство США з міжнародного розвитку надало

Україні технічну та гуманітарну допомогу на суму 1,8 мільярда доларів. Детальнішу інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті USAID <https://www.usaid.gov/uk/ukraine> та сторінці у Facebook www.facebook.com/USAIDUkraine.

Історія одного міста. Мар'їнка: на лінії вогню / Melamory Maris, заг. ред. – О.А. Біда, О.А. Мартиненко / Українська Гельсінська спілка з прав людини. — К., 2018. – 20 с.

УДК 342.7.03(477)
ББК 67.9(4Укр)400.7

Дизайн: В'ячеслав Боднар
Коректура тексту: Світлана Рибалко

© Українська Гельсінська спілка з прав людини, 2018

Історія одного міста Мар'їнка: на лінії вогню

ЗМІСТ

Вступ	4
Як усе починалося	5
Мар'їнка у вирі подій	7
Бої за місто влітку 2015 року	10
Місто примар	12
Життя у сірій зоні	14
Висновки	15
Додаток 1. Загиблі у Мар'їнці у 2014 – 2018 рр. цивільні особи	16
Додаток 2. Загиблі у Мар'їнці у 2014 – 2018 рр. українські військовослужбовці	17
Додаток 3. Загиблі у Мар'їнці у 2014 – 2018 рр. учасники НЗФ	19

Вступ

МАР'ІНКА до 2014 року була відомою в Україні завдяки розміщенню на її території молокозаводу «Лактис», шиноремонтного заводу і харчосмакової фабрики. Розташоване на річці Осикова, місто безпосередньо межує із західними околицями Донецька і є центром однойменного Мар'їнського району. На 9829 осіб² припадає 2 загальноосвітні школи³, школа-інтернат №3 ім. А.С. Макаренка та дошкільний навчальний заклад «Золотий ключик». Поряд із населеним пунктом проходить територіальна автомагістраль «Донецьк – Запоріжжя».

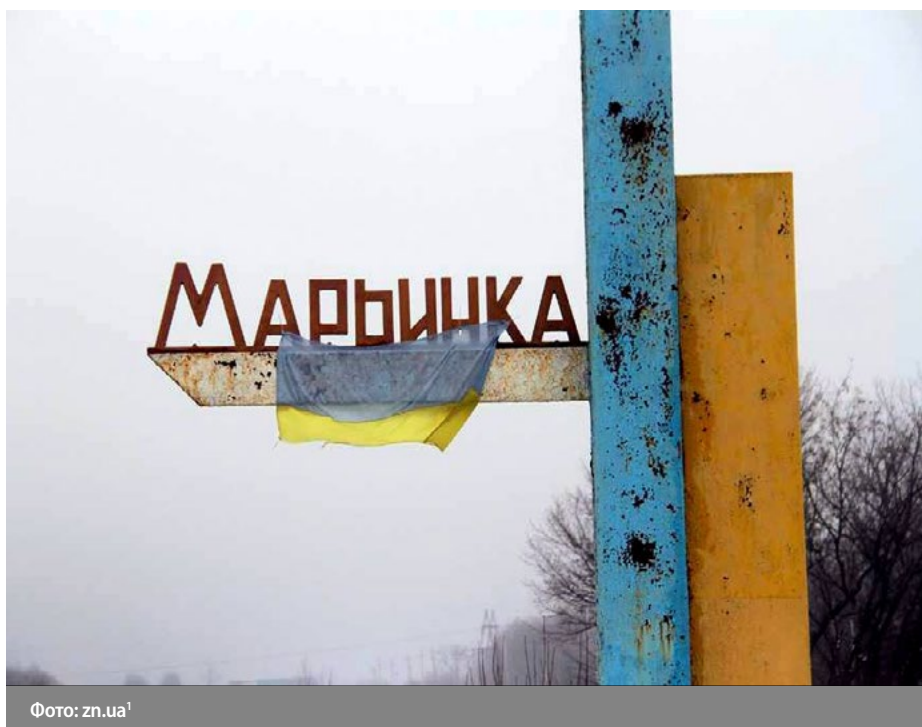


Фото: zn.ua¹

Однак найвідомішою Мар'інка стала в результаті подій 2014 – 2015 рр. Тоді, практично одночасно із захопленням терористами влади у Донецьку, Мар'інка опинилася у полі зору незаконних збройних формувань. З погляду тактики місто – це плацдарм для захоплення Курахового, а також пряма дорога на Запоріжжя, Маріуполь та всю лінію Азова⁴. Тому протягом останніх 4-х років місто декілька разів переходило під контроль сепаратистів і його з боями повертали Збройні сили України. Багатотисячне населення увесь цей час жило практично на лінії вогню.

У 2015 р. після підписання Мінських домовленостей Мар'інка потрапила у «сіру зону», що негативно позначилося на долі міста та його мешканців. Наприкінці року, коли контрольний пункт в'їзду-виїзду (далі – КПВВ) було перенесено на кілька кілометрів далі від Мар'інки, місто остаточно перейшло під контроль української влади.

¹ https://ukranews.com/upload/news/2016/08/06/0657a59b12234ac-5780bc8689a6d-143917_crop_1200.jpg?v=1

² Чисельність наявного населення України на 1 січня 2014 року // Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/ukr/publ_new1/2014/publ2014.asp

³ Відомості про загальноосвітні навчальні заклади, Донецька область // Інформаційна система управління освітою [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dn.isuo.org/ru/koatuw/schools-list/id/1423300000>

⁴ Відео Хоробрі серця. Мар'інка // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=yd1Ue5581cc>

Як усе починалося

У період, коли в сусідніх містах та селищах незаконні озброєні формування захоплювали адміністративні будівлі, а з трибунали заклики до проголошення автономії, мешканці Мар'їнки стурбовано спостерігали за цим.

Адміністрація міста дотримувалася нейтралітету, не робилося жодних офіційних заяв, хоча державний прапор з флагштока було знято. Сара Рейнсфорд, журналістка BBC News, у своїй статті «Мар'їнка: українське місто з розділеними поглядами» пише: «Місцеві урядовці, які не хочуть давати офіційних коментарів, розповідають, як однієї ночі до них навідалися люди в масках з російським прапором. Після дискусії їм дозволили підняти триколон над будівлею, але потім він зник»⁷. Ця інформація підтверджується записами у соціальних мережах: «Сумно й гидко. Вчора (14 квітня 2014 р. – прим. ред.) над держадміністрацією чергового районного центру Донецької області (Мар'їнка) було піднято російський прапор»⁸. Далі автор допису зазначає, що терористів пустили у відділок міліції без бою і навіть продемонстрували відсутність зброї у приміщенні для її зберігання. Отже, силового захоплення адміністративних будівель у місті не було.

Погляди місцевих мешканців навесні 2014 р. щодо подальшого розвитку подій розділилися: дехто підтримував ідею про автономію, інші – виступали за унітарну державу. Проте більшість прагнула, щоб усе закінчилося мирним шляхом. Такий широкий спектр поглядів перейшов у контroversійні дії: у місті відбувалися мітинги, на яких прихильники самопроголошених республік закликали підтримати референдум, і водночас на стовпах з'являлися намальовані жовто-блакитні смуги.



BBC WORLD SERVICE⁵

Elena Podchernina
6 травня 2014 р. · 🌐

ВНИМАНИЕ!!! РУКОВОДСТВУ ДОНЕЦКОЙ НАРОДНОЙ РЕСПУБЛИКИ ОБРАТИТЬ ВНИМАНИЕ НА ГОРОДА: АРТЁМОВСК, ЯСИНОВАТАЯ И МАРЬИНКА! ЗДЕСЬ ИДЕТ СЛИВ РЕФЕРЕНДУМА
АРТЁМОВСК Городской голова Рева Алексей Александрович Полностью поддерживает хунту и в помощи проведения референдума отказал! Его люди сливают митинги и делают вид что подготовка к референдуму идет, хотя на самом деле это не так! ЯСИНОВАТАЯ Городской голова Русаченко Александр Иосифович проводит подготовку к президентским выборам 25 мая. Референдум 11 мая - для него пустой звук. Его классический лозунг... Мы выступаем за единую и неделимую Украину... <http://yasinovataya.org.ua/index/>
МАРЬИНКА Голова райгосадминистрации Гаврин Роман Иванович также сливает референдум 11 мая. По заявлениям - идет подготовка только к президентским выборам. Остальное - на деле игнорируется.
КООРДИНАТЫ ХЕРОЕВ: Рева Алексей Александрович, городской голова 84500, Донецька обл., м.Артемівськ, вул. Артема, 44 Тел.: (приймомна) (06274)4-01-63, факс (06274)3-01-15 Русаченко Александр Иосифович, городской голова 86000, Донецька обл., г. Ясиноватая, ул. Орджоникидзе, 147 Тел.: +38 (06236) 4-25-14, +38 (062) 335-67-10. E-mail: info@yasinovataya.org.ua, gosovet@ukrpost.ua Гаверин Роман Иванович, голова райгосадминистрации. 85600 г. Марьинка, Донецька обл., ул. Шевченко, 3. Тел.: (06278) 5-17-50; (06278) 5-17-51; (06278) 5-19-43
НУЖНО СРОЧНО ПРИНИМАТЬ МЕРЫ. ВРЕМЕНИ ОСТАЛОСЬ ОЧЕНЬ МАЛО!

Переглянути переклад

YASINOVATAYA.ORG.UA
Главная - Ясиноватский горисполком
Уважаемые пользователи всемирной сети Интернет! Уважаемые посетители сайта!

👍 Подобається 💬 Коментувати ➦ Поширити

👍 3

7 поширень 2 коментарі

Юрий Сем вот он и войдет в те 3% которые будут против и пня под зад получит
4 р. · Подобається · Переглянути переклад 👍 3

Михаил Денисов Хорош народ накручивать Кто захочет тот и так пойдет! Я не пойду!
4 р. · Подобається · Переглянути переклад

Допис Elena Podchernina зі сторінки Facebook⁶

⁵ https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/05/140502_mariinka_report_yg

⁶ <https://www.facebook.com/podchernina/posts/767874059926257>

⁷ Сара Рейнсфорд. Мар'їнка: українське місто з розділеними поглядами //BBC News [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2014/05/140502_mariinka_report_yg

⁸ Дмитрий Марковский, допис від 15.04.2014 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/mr.markovskiy/posts/685996248130948>

жки. Тривога ширилася містом, люди побоювались найгіршого – війни⁹.

Підготовка до референдуму у Мар'їнці зустріла пасивний опір. Активісти, які підтримували ідею приєднання Мар'їнки до так званої ДНР, закликали активізувати пропагандистську діяльність у місті у зв'язку з тим, що очільник районної адміністрації – Роман Іванович Гаврін – «зливає» референдум¹⁰ і готує місто до проведення президентських виборів.

Для того, щоб не допустити проявів політичної активності місцевих мешканців, з боку представників незаконних збройних формувань було вжито запобіжні заходи. Зокрема 24 травня бойовики увірвались у приміщення, знищили документи та взяли у заручники голову окружної комісії №60 Валентина Полякова¹¹. Вже уночі, після закриття виборчих дільниць та, фактично, зриву виборів¹² у районному центрі заручника відпустили.

Із другої половини травня 2014 р. ситуація всередині та навколо Мар'їнки почала загострюватися. Час від часу у ЗМІ та соцмережах з'являлися повідомлення про появу блокпостів НЗФ при в'їзді до Мар'їнки¹³, стягування військовослужбовців і зброї до кордонів міста. Напряга зростала: почали закриватися магазини, аптеки, відділення пошти¹⁴ та банків¹⁵.

⁹ Политическая ситуация в Марьинке накануне референдума «ДНР» // Русская служба BBC [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=Lm0Hhc4qlyM>

¹⁰ Elena Podchernina, допис від 06.05.2014 р. // Facebook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/podchernina/posts/767874059926257>

¹¹ На Донбасі бойовики викрали голову ОБК // Радіо Свобода [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/25396979.html>

¹² Олександр Черненко, допис від 25.05.2014 р. // Facebook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/profichok/posts/10152473711769406>

¹³ Відео «блок пост рашистов на въезде в Марьинку со стороны Донецка» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=WQ1E-GXfSCw>

¹⁴ Інформація про роботу відділень. Тимчасово зупинено роботу відділень на Сході України // Нова Пошта [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://novaposhta.ua/news/rubric/1/id/1911>

¹⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=ZycaRlmlEdI>

Мар'їнка у вирі подій

У червні 2014 р. всупереч планам Президента України з мирного врегулювання ситуації у східних регіонах України¹⁶ було зафіксовано ознаки підготовки до штурму учасниками НЗФ місць дислокації сил АТО. Зосередження бойовиків та військової техніки виявили у низці населених пунктів, серед яких була і Мар'їнка¹⁷. Внаслідок цього 30 червня Президент України скасував режим одностороннього припинення вогню. Як відповідь на регулярні обстріли з боку НЗФ, а також поступове їх просування углиб території країни, було оголошено про відновлення наступу українських військ у Донецькій та Луганських областях¹⁸. Повномасштабна військова операція ЗСУ з контрнаступу по всій лінії розмежування розпочалася під ранок 1 липня 2014 р.¹⁹ Ближче до 11 години дня українські ЗМІ передавали інформацію про «кількогодинний танковий бій між силами АТО та терористами, який відбувався у селищах Карлівка та Мар'їнка²⁰. Зі сторони останньої вівся обстріл Кіровського району Донецької області²¹. Блокпости ЗСУ і представників самопроголошеної «ДНР» розташовувалися на невеликій відстані один від одного. Ситуація у місті залишалася стабільною.

Поки мешканці Мар'їнки завмерли в очікуванні неминучої ескалації подій, керівники так званої ДНР спробували вивезти на територію Російської Федерації 54 дітини з Мар'їнського інтернату.

«11 липня до Мар'їнської школи-інтернату для дітей-сиріт увірвались озброєні люди на чолі із заступником міністра соціальної політики «ДНР» Оленою Коровкіною»²². Небажані гості, захопивши із собою директора і його заступника з виховної роботи, залишили територію закладу. Згодом стало відомо, що директорів інтернату погрожували і вимагали підписати документи, що дозволяли перевезення вихованців до Російської Федерації. Діставши відмову, озброєні люди повернулись уночі і спробували силоміць вивезти дітей у невідомому напрямку. Керівництву інтернату вдалося переконати представників так званої ДНР тимчасово перевезти дітей до Донецької школи-інтернату №1²³.

Зі слів Уповноваженої ВРУ з прав людини Валерії Лутковської, цю ситуацію врятувало розпорядження голови обласної державної адміністрації Сергія Тарути про те, що лише він має право підписувати документи стосовно вивозу дітей²⁴, адже це була вже не перша спроба вивезення дітей-сиріт за межі Української держави²⁵.

Невдовзі попри погрози терористів місцевій владі Донецька вдалося організувати безпечну евакуацію дітей за межі зони проведення АТО. Наприкінці липня 34 вихованців

¹⁶ Петро Порошенко представив в Донбасі мирний план з врегулювання ситуації на сході України // Офіційне інтернет-представництво Президента України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/petro-poroshenko-predstaviv-v-donbasi-mirnij-plan-z-vregulyu-33044>

¹⁷ Посольство України в Тунісі, допис від 25.06.2014 р. // Facebook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/ukraine.in.tunisia/photos/a.299804050167174.1073741828.299454550202124/333276296819949/?type=3>

¹⁸ Звернення Президента України Петра Порошенка // Офіційне інтернет-представництво Президента України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/zvernennya-prezidenta-ukrayini-petra-poroshenka-33119>

¹⁹ Оперативна інформація Інформаційно-аналітичного центру РНБОУ станом на 17:00 11.07.2014 р. // Рада національної безпеки і оборони України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/news/1711.html?PrintVersion>

²⁰ Саша Дашук. Під Донецьком йде запеклий танковий бій // Преса України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/29661/>

²¹ Sergiy Gunko, допис від 01.07.2014 // Facebook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=695365283868925&set=a.204672999604825.50071.100001863808756&type=3&theater>; Дмитро Беспалий, допис від 01.07.2014 // Facebook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=532653586860967&set=a.151567211636275.29899.100003489918076&type=3&theater>

²² Детей-сирот из Мар'їнки готовят к отправке в Россию как граждан Новороссии // Донецкие новости [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dnews.dn.ua/news/549990>

²³ Там само

²⁴ Лутковская: В Мар'їнке боевики «ДНР» пытались вывезти детей из интерната в Россию // Гордон [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gordonua.com/news/separatism/lutkovskaya-v-marinke-boeviki-dnr-pytalis-vyvezti-detey-iz-internata-v-rossiyu-31340.html>

²⁵ Донецкая облгосадминистрация: 16 детей из Снежного незаконно вывезли в лагерь для беженцев в России // Гордон [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://gordonua.com/news/separatism/doneckaya-oblgosadministraciya-16-detey-iz-snezhnogo-nezakonno-vyvezli-v-lager-dlya-bezhencev-v-rossii-26866.html>



Школа-інтернат у м. Мар'їнка до початку бойових дій

Мар'їнської школи-інтернату було відправлено до Святогірська, в оздоровчий центр «Голубок»²⁶.

Паралельно з вищезгаданими подіями у ніч з 11 на 12 липня у Мар'їнці стався переломний момент: на зміну оманливому спокою прийшли військові дії. Місто було обстріляне бойовиками з установок «Град». *Андрій Гавриш, секретар Мар'їнської міської ради: «Перше все впало на вулицю Заводську – це багатоповерхові будинки. На Молокозавод, вигоріли машини тоді... шиноремонтний завод. Все падало по південній стороні. Люди були шоковані. Вони вночі покидали місто хто на чому, навіть пішки бігли. Ніхто не розумів, що відбувається».* На відео, викладеному місцевими мешканцями у YouTube, видно приголомшливі масштаби руйнувань²⁷. У частково зруйнованому місті було зафіксовані випадки мародерства. Мирне населення або ховалося в підвалах, або поспіхом залишало свої будинки²⁸. Речник Інформаційно-аналітичного центру РНБО Андрій Лисенко 12 липня 2014 р. зазначав, що під завалами залишалися люди, однак терористи перешкоджали рятувальній операції, не припиняючи обстрілу²⁹. За даними Центру Документування УГСПЛ, щонайменше 6 цивільних осіб загинуло 11 липня під час обстрілу Мар'їнки³⁰.

²⁶ Оперативна інформація Інформаційно-аналітичного центру РНБОУ за 23 липня // Рада національної безпеки і оборони України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rnbo.gov.ua/news/1750.html> Діти-сироти из Донецка и Мар'їнки вывезены на украинские курорты // Донбасс. Комментарии [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://donbass.comments.ua/news/100687-deti-siroti-donetska-marinki.html>

²⁷ Відео «12.07.2014 - Донецк, Мар'їнка – Последствия массированного артобстрела» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=00R2OaR2bh4>

Відео «12.07.14 Донецк Мар'їнка после артобстрела» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=JbzjK0mkzHY>

Відео «Мар'їнка сьогодні вранці 12.07.14» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=rouCmeW4qfs>

²⁸ Мар'їнка після нічного обстрілу (Відео) // 24 канал [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://24tv.ua/mariynka_pislya_nichnogo_obstrilu_video_n463559

²⁹ РНБО: у Мар'їнці під завалами знаходяться люди, Донецьком їздить вантажівка з мінометом // 24 канал [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://24tv.ua/rnbo_u_mariyntsi_pid_zavalami_znahodyatsya_lyudi_donetskom_yizdit_vantazhivka_z_minometom_n463732

³⁰ Мапа пам'яті [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://memorialmap.org/list/1>

15 липня бойовики зайняли райвідділ міліції і вивісили над ним свій прапор. Відтоді у місті тривали бойові дії, лунали вибухи, проводились обстріли, збільшувалася кількість пошкоджених будинків, приватних об'єктів та державних установ.

В останній місяць літа Мар'їнка згорала не від палючого сонця, а від масштабних бойових дій. Ескалація подій сталась у серпні, як наслідок масованого вторгнення військових груп Збройних сил Російської Федерації³¹. Українські війська розпочали контрнаступ на Донецьк, і першочерговим завданням ЗСУ було звільнення Мар'їнки від терористів.

У перші дні серпня було знищено блокпости НЗФ у місті. Відступаючи, бойовики закріпилися в районі шахти Трудівська, де й були зосереджені активні бойові дії³⁴. Місто «накривали» і артилерійським вогнем, і системами залпового вогню. 4 серпня батальйони «Азов» і «Шахтарськ» витіснили бойовиків з їхніх позицій і наступного дня Мар'їнка була повністю звільнена. Спустошена, розбита, у цілковитій невідомості. Армія кілька разів на день проводила рейди вулицями, але місто залишалося непідконтрольним ні ЗСУ, ані бойовикам, а на околицях іще тривали бої.



Наслідки обстрілів у Мар'їнці (серпень 2014 р.)
Фото: Сегодня.ua. Донбасс без лишніх слів³²



Блокпост бойовиків
Фото: Мар'їнка Зона АТО³³

³¹ Оперативна інформація Прес-центру штабу АТО // Facebook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/jfo.news/posts/840832289260912>

³² https://www.segodnya.ua/photo_donbass.html

³³ https://vk.com/mariynka_zonaato

³⁴ Українські військові із боєм взяли Мар'їнку та ввійшли на околицю Донецька // ТСН [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://tsn.ua/politika/ukrayinski-viyskovi-iz-bojem-vzyali-mari-yinku-ta-vviyshli-na-okolicyu-donecka-zmi-361687.html>

Бої за місто влітку 2015 року

У вересні 2014 р. 28-ма окрема механізована бригада (28 ОМБр) на чолі з командиром Владиславом Ліщинським отримала наказ зайняти першу смугу оборони на Донецькому напрямку: Піски-Невесельське-Красногорівка-Мар'їнка-Побєда-Славне-Тарамчук-Березове-Ольгинка³⁵. Найгарячішою точкою фронту на період оголошення Мінських домовленостей (січень 2015 р.) залишалася Мар'їнка. Поки представники сторін конфлікту разом із представником ОБСЄ та послом Росії в Україні підписували угоду в Мінську, у Мар'їнці не вщухали звуки обстрілів³⁶. Навіть обіцяна за умовами перемир'я тиша протрималась недовго.

Наприкінці лютого 2015 р., за словами координатора «Інформаційного спротиву» Дмитра Тимчука, невеликі групи бойовиків спробували розширити зону підконтрольних їм територій і провести наступальні дії на ділянці Мар'їнка – Авдіївка³⁷. Незважаючи на те, що за умовами виконання Мінських угод мало б відбутися відведення важкого озброєння від лінії зіткнення, місто весь час піддавалось обстрілам з мінометів, зенітних установок, великокаліберних кулеметів і бронетехніки³⁸. Постійні обстріли стали причиною тимчасового закриття контрольного пункту в'їзду-виїзду (КПВВ) «Мар'їнка»³⁹.

Із квітня – травня 2015 р. обстріли посилювались. 13 травня бойовики двічі атакували блокпост «Мар'їнка» з метою подальшого його захоплення. Українським військам вдалося успішно відбити ці атаки. Вже через 2 тижні, прориваючись у напрямку Курахового, бойовики з мінометів обстріляли Мар'їнку та Піски⁴⁰. *«Це пряма дорога на Запоріжжя. Їм потрібні райони Курахового, бо тут шахти, ТЕС, які б забезпечували їх світлом і теплом. І плюс вода для міста»*, – Владислав «Варяг», командир 2-го гаубичного взводу 28-ї бригади.

Повномасштабний наступ незаконних збройних формувань на Мар'їнський район розпочався вранці 3 червня 2015 р. За день до цього Спеціальна моніторингова місія ОБСЄ (далі – СММ) зафіксувала переміщення великої кількості важкого озброєння на підконтрольній «ДНР» території, здебільшого у напрямку на захід до лінії контакту – неподалік Мар'їнки⁴¹.

Атака бойовиків розпочалася о 4:30 ранку. Опорні пункти Красногорівки та Мар'їнки більше двох годин обстрілювалися з важкої артилерії. «Ворог використовував реактивну і гаубичну артилерію 122 мм, 152 мм і 220 мм – ті види зброї, які Росія зобов'язалася відвести з демілітаризованої зони», – повідомляв у своєму Facebook радник президента Юрій Бутусов⁴². Після цього військовослужбовці зафіксували 2 тактичні групи піхоти, підкріплені бронетехнікою, які вийшли на зачистку міста – у планах бойовиків було взяття міста у кільце.

Українські захисники не мали чим відповісти на артилерійський обстріл: усю важку артилерію за Мінськими угодами ще у лютому 2015 р. було відведено за межі міста на відстань щонайменше 50 км. Тому до прибуття танків і БТРів арміїці намагалися відстрілюватися лише за допомогою наявної зброї. Переломний момент стався приблизно об 11 годині дня,

³⁵ Відео «Хоробі серця. Мар'їнка» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=yd1Ue5581cc>

³⁶ Дарина Кириленко. Бойовики відступили від селища Мар'їнка // Преса України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/62116>

³⁷ Бойовики продовжують спроби наступати: Піски, Мар'їнка, Авдіївка, Опитне // Українська правда [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/news/2015/02/25/7059675/>

³⁸ Піски, Мар'їнка, Опитне – «гарячі» точки в зоні АТО // Факти. ICTV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://fakty.ictv.ua/ua/index/read-news/id/1550343/>

³⁹ Соня Войченко. Блокпост «Мар'їнка» тимчасово закрили через постійні обстріли бойовиків // Преса України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/75029>

Євген Дейдей, командир батальйону «Київ-1», допис від 22.05.2015 р. // Facebook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/evgeniy.deidei/posts/799193960172154>

Оперативний звіт СММ ОБСЄ в Україні від 03 червня 2015 року: Військові дії навколо Мар'їнки // OSCE [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.osce.org/uk/ukraine-smm/162156>

⁴⁰ Євген Дейдей, командир батальйону «Київ-1», допис від 22.05.2015 р. // Facebook [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.facebook.com/evgeniy.deidei/posts/799193960172154>

⁴¹ Оперативний звіт СММ ОБСЄ в Україні від 03 червня 2015 року: Військові дії навколо Мар'їнки // OSCE [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.osce.org/uk/ukraine-smm/162156>

⁴² Бій за Мар'їнку 3 червня: Хроніка перемоги // Тиждень.ua [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/137827>

коли Генеральний штаб України зняв обмеження на застосування важкої артилерії (контрбатареїної радіолокаційної станції). «У Генштабі додають, що у відповідь українська армія «попередивши усіх міжнародних партнерів, була змушена застосувати артилерію, яка до цього знаходилася у визначених Мінськими домовленостями районах у тилу»⁴³. Протягом кількох годин після прибуття підкріплення військовослужбовці переформатувались і пішли у контрнаступ. О 15:45 ЗСУ проінформували ЗМІ про те, що Мар'їнка перебуває під контролем українських військових⁴⁴.

Орієнтовно о 17:00 учасники НЗФ почали новий наступ на місто, проте ця спроба провалилася. За півтори години українським солдатам вдалося вибити противника з позицій. За повідомленням прес-офіцера української сторони Спільного координаційного центру з контролю за припиненням вогню Руслана Семенюка, станом на 19:20 вогневий контакт у Мар'їнці повністю зупинений і над містом майорить український прапор⁴⁶. За даними Мапи пам'яті Центру документування УГСПЛ, представленими на сайті <http://memorialmap.org/map>, внаслідок бойових дій втрати української сторони становили 4 загиблих військовослужбовців⁴⁷. Поранення дістали 39 бійців, більшість із 28-ї Одеської механізованої та 30-ї Новоград-Волинської бригад⁴⁸. Значно більшими були втрати протилежної сторони, які за різними підрахунками становили приблизно 12 загиблих та 80 поранених.

Щодо цивільних втрат – загинуло двоє цивільних мешканців, п'ятеро дістали поранення⁴⁹. Дані про пошкодження зафіксували місцеві мешканці: були численні влучання у житлові будинки, також у приміщення школи, лікарні та заводу, в яких сталося загоряння⁵⁰.

4 – 5 червня було проведено зачистку міста 28-ю окремою механізованою бригадою, 25-ю окремою Дніпропетровською повітрянодесантною бригадою і 93-ю окремою механізованою бригадою «Холодний Яр», батальйонами «Січ» та «Київ-1». Півміста вони пройшли без жодного пострілу, проте біля райвідділу міліції бойовики вчинили рішучий опір. Українські сили вибили звідти учасників НЗФ і місто було остаточно звільнено⁵¹.

Бій, що тривав із 3 по 5 червня 2015 р., став однією з найбільших військових операцій, проведених на території Мар'їнки.



Мар'їнка під час бойових дій (03. 06. 2015 р.)
«Донбас без зайвих слів»⁴⁵



Військовослужбовці ЗСУ і Національної гвардії України (05. 06. 2015 р.)
Фото: Міністерство оборони України⁵²

⁴³ Бої під Мар'їнкою – втрати з обох сторін // BBC Україна [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/06/150603_maryinka_fights_results_vs

⁴⁴ Бій у Мар'їнці: загроза «котла», важка артилерія, втрати. Хроніка. Оновлено // Волинські новини [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.volynnews.com/news/vidsichagresoruukrayinayedina/biy-u-maryintsi-u-pravomu-sektori-zaivlialut-pro-mozhlyvyv-kotel/>

⁴⁵ https://www.segodnya.ua/photo_donbass.html

⁴⁶ У Мар'їнці нарешті тихо, бойові дії повністю зупинені // 24 канал [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://24tv.ua/u_maryintsi_nareshti_tihoboyovi_diyi_povnistiyu_zupineni_n581144

⁴⁷ Мапа пам'яті [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://memorialmap.org/map>

⁴⁸ Бої під Мар'їнкою – втрати з обох сторін // BBC Україна [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/06/150603_maryinka_fights_results_vs

⁴⁹ Там само

⁵⁰ https://espreso.tv/news/2015/06/03/chez_obstrily_maryinka_zalyshylas_bez_zavodu_likarni_ta_shkoly

⁵¹ Відео «Хорообрі серця. Мар'їнка» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=yd1Ue5581cc>

⁵² <http://www.mil.gov.ua/news/2015/06/05/marinka-ukrainska!/>

Місто примар

Унаслідок обстрілів у липні – серпні 2014 р. було пошкоджено житлові будинки, лінії електропередач, а також комбикормовий, молочний і шиноремонтний заводи, станцію фільтрації. Центр міста перетворився на суцільні руїни. Снарядами було понівечено будівлю міської адміністрації, пошту, кілька десят крамниць та знищено місцевий музей⁵³.

Ступінь пошкоджень житлових будинків, інфраструктури і державних закладів зафіксовано на відео, викладене представниками батальйону «Азов» у мережі YouTube⁵⁴. Вибиті вікна, дірки у стінах, сліди від БТРів і розривів снарядів на дорогах та пробиті, наче решето, дахи, заміновані підступи до міста – все це стало перед мешканцями Мар'їнки після припинення активної фази бойових дій.

У цей період з міста масово евакуювалися місцеві, всі, хто мав можливість виїхати, скористалися нею. За місяць населення скоротилося майже удвічі. Ті, хто залишились (переважно пенсіонери), повідомляли представникам преси про перебої у постачанні електроенергії, газу і води або повну їх відсутність⁵⁶.

Через постійні обстріли місто спорожніло і перетворилося на примару. Рух з'являється лише зранку, коли стихають звуки пострілів і населення виходить у центр міста на імпровізований ринок. Магазини, аптеки та банки зачинені⁵⁷. Через пошкодження промислових об'єктів люди залишились без роботи. Частина з них працевлаштувалася в сусідніх містечках, проте більшість живе за рахунок пенсій чи інших соціальних виплат.



Будівля музею після подій 2015 р.
Фото: Мар'їнка, Зона АТО⁵⁵



Шиноремонтний завод (17. 10. 2016)
Фото: Дмитрий Мальченко. Мар'їнка Зона АТО⁵⁵

⁵³ Відео «Жизнь в Мар'їнке, освобожденном пригороде Донецка - Чрезвычайные новости, 12.08» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=S3B57yo_OT8

⁵⁴ Відео «Азов-Штурм и зачистка Мар'їнки. 04.08.2014» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=z6kouwk1Jdc>

Відео «Батальйон «Азов» контролює звільнене передмістя Донецьку - Мар'їнку» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=ojhUyVOWTdc>

⁵⁵ https://vk.com/mariynka_zonaato

⁵⁶ На підступах до Донецька. Мар'їнка // Громадське Телебачення [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AnJvKSswVO5o>

⁵⁷ У Донецьку відносно тихо, бої точаться в сусідній Мар'їнці // Українська правда [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.pravda.com.ua/news/2014/08/4/7033913/view_comments/

Найважчою видалася зима кінця 2014 – початку 2015 р. Обстріли не вщухали, було порушено постачання у місто води, газу, електроенергії, що надзвичайно ускладнило становище людей. Через загрозу життю працівників ремонтних бригад⁵⁸ ремонтні роботи часто відкладались. У місті також не працював громадський транспорт і банкомати.

Рівень життя у Мар'їнці погіршувався з кожним днем: у місті почалася гуманітарна криза. Населення потерпало від голоду і низьких температур у помешканнях⁵⁹. Проблема полягала

не лише у тому, що не вистачало грошей на придбання продуктів і ліків, але й тому, що вони з'являлися у місті зрідка. *«Сюди важко потрапити, звідти важко виїхати – це район, який повністю піддається обстрілам. Бо це крайня точка, тут стоїть крайній блокпост, українські солдати».* – Олег Ткаченко, помічник пастора, волонтер. Найгіршою була ситуація серед соціально вразливих категорій населення Мар'їнки⁶⁰. Забезпеченням їх харчами займалися волонтери разом із представниками цивільно-військового співробітництва⁶¹. Раз на місяць сюди доправляли гумконвой від Червоного Хреста. У 2015 р. на ціле місто працювала одна аптека і два магазини (продуктовий і господарчий)⁶².

Задля безпеки цивільних мешканців, волонтерів та представників ЗМІ у найгостріші моменти поставало питання про закриття КПВВ. Цей період був найважчим: місто перетворювалось на пастку. Обстріли починалися ніби за розкладом – у другій половині дня. В ці години місцеві переховувались у підвалах і залишали приміщення лише у разі крайньої необхідності. Мабуть, у Мар'їнці не залишилося жодного будинку, де були б відсутні сховища на час обстрілів.

За офіційними даними під час воєнного конфлікту на території Мар'їнки загинув 41 мешканець міста, у тому числі 2 діти. У місті повністю зруйновано або частково пошкоджено 57 багатоповерхових та 652 приватних будинки.⁶³

Незважаючи на такі масштаби руйнувань, мешканці цього незламного міста живуть із надією на відновлення в ньому інфраструктури, адміністративних та приватних будівель. І маючи власний гіркий досвід, бажають миру для всієї України.



Зима 2014.
Фото: Мар'їнка, Зона АТО⁵⁵



Мар'їнка 18.05.2018 р.
Фото: Інформаційне агентство «Вчасно»⁶³

⁵⁸ У Мар'їнці під час ремонту газопроводу на розтяжці підірвалися двоє людей // Zaxid.net [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zaxid.net/umaryyntsi_pid_chas_remontu_gazoprovodu_na_roztyazhtsi_pidirvalisya_dvoye_lyudey_n1332950

⁵⁹ Мар'їнка – життя на лінії зіткнення // Радіо Свобода [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/26770675.html>

⁶⁰ Життя міст у «сірій зоні»: з териконами із сміття, але без газу і води // деро Донбас [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dn.depo.ua/ukr/dn/zhittya-mist-u-siriy-zoni-z-terikonami-iz-smittya-ale-bez-02112015133400>

⁶¹ Оксана Хмельовська. Не можна допустити, щоб на українському Донбасі голодували люди похилого віку - Майя Михайлюк // Tyzhden.ua [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/Society/126777>

⁶² Відео «Хорообрі серця. Мар'їнка» // YouTube [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=yd1Ue5581cc>

⁶³ <https://vchasnoua.com/donbass/56287-mi-prosto-zvikli-do-tsogo-meshkantsi-prifrontoviki-mar-jinki-ta-krasnogorivki-pro-susidstvo-z-linieyu-rozmezhuвання>

Життя у сірій зоні

Сьогодні місто поділене на дві зони: звичайну і червону. Перша підконтрольна українським військовослужбовцям, і тут спокійніше. Сюди потроху повертаються колишні блага: відкрили відділення банку⁶⁴, відновлюються електромережі і газопровід. З перебоями, але працюють українські оператори мобільного зв'язку. Волонтери в межах гуманітарних проектів допомагають місцевим ремонтувати будинки⁶⁵. Не забувають у Мар'їнці і про культурну складову: волонтери проводять тут концерти, виставки⁶⁶, місто відвідують театри, навіть приїздила українська співачка Ірина Федішин⁶⁷. «Головне дозвілля – це дитячо-юнацька спортивна школа... Нещодавно відкрився ще і молодіжний центр, тож життя трохи набуває кольорів», – зазначає Микола, житель Мар'їнки⁶⁸. Однак у місті досі чутно російські канали, українські – доступні лише для тих, у кого є інтернет.

Червона зона закрита для місцевих мешканців, бо майже щодня ця територія піддається обстрілам з боку Донецька. Туди не заїжджає «гуманітарка», швидка допомога та пожежники, але там залишилися цивільні (лише вони мають право перетину розмежування між двома зонами міста)⁷⁰.

Незважаючи на мирні переговори та угоди, на 4-й рік конфлікту місто досі лишається однією з найгарячіших точок фронту⁷¹. Війна тут стала звичним явищем.



Колектив Мар'їнської райдержадміністрації. Флешмоб до дня вишиванки (17.05.2018 р.)
Фото: Мар'їнка 24⁶⁹



Свято останнього дзвоника у ЗОШ №2 (26.05.2018 р.) Фото: Мар'їнка 24⁷²

⁶⁴ В прифронтовій Мар'їнці возновив роботу Ощадбанк (Фото) // Донецькі новини [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dnews.dn.ua/news/667189>

⁶⁵ Тепліє дома в Мар'їнці: почалась реалізація проекту «Папа для України» // СБН Еммануїл [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://emmanuil.tv/teplye-doma-v-marinke-nachalas-realizatsiya-proekta-papa-dlya-ukrainy/>

⁶⁶ Тут чутно тільки Росію, але Мар'їнка любить Україну // Радіо Свобода [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/29174221.html>

⁶⁷ Ізвестна українська артистка дала концерт на «нульовій точці» в Мар'їнці // Факти. ICTV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fakty.ua/266702-izvestnaya-ukrainskaya-artistka-dala-koncert-na-nulevoj-tochke-v-marinke-foto-video>

⁶⁸ Тут чутно тільки Росію, але Мар'їнка любить Україну // Радіо Свобода [Електронний ресурс] – <https://www.radiosvoboda.org/a/29174221.html>

⁶⁹ <https://www.facebook.com/mariynka24/posts/945065752341888>

⁷⁰ Політичні погляди тут уже неактуальні. Французький журналіст побував в Мар'їнці // 112/ua / Benoît Vitkine Ukraine: plongée dans la guerre sans fin du Donbass // *Le Monde* Переклад ІнфоСМІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://112.ua/mnenie/politicheskie-vzglyady-zdes-uzhe-neaktualny-francuzskiy-zhurnalist-pobyval-v-marinke-442913.html>

⁷¹ Мар'їнка, Водяне, Бутівка – найгарячіші точки на Донбасі сьогодні // Факти. ICTV [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://fakty.ictv.ua/ua/videos/mar-yinka-vodyane-butivka-najgaryachishi-tochky-na-donbasi-sogodni/>

⁷² <https://www.facebook.com/mariynka24/posts/949649835216813>

ВИСНОВКИ

Невеличке місто Мар'їнка уже повних 4 роки живе буквально на лінії вогню. Від колишнього квітучого районного центру з майже десятитисячним населенням залишилося дуже мало – пошкоджені будівлі адміністративних органів, школи, пошти і крамниць. Місто перетворилося на руїни.

У мирний час промисловий Донецьк від аграрної Мар'їнки відділяли соняшникові поля і стежки, що з'єднували Трудівські Петровського району з вулицею Прокоф'єва, а тепер – заміновані околиці і лінія фронту. Таке сусідство стає причиною постійних обстрілів, нових жертв серед місцевого населення і руїн. Належність Мар'їнки до «сірої» зони майже нівелює усі шанси швидкого відновлення інфраструктури та економіки міста.

Утім, у Мар'їнці залишилася її найбільша цінність – це місцеві мешканці: ті, хто відновлює місто власноруч підручними засобами; ті, хто випікає пиріжки для українських солдат, годує пенсіонерів та багатодітні сім'ї; ті, хто вдягає вишиванки і прищеплює дітям любов до своєї держави та її цінностей; ті, хто, незважаючи ні на що, бажає миру всій країні і живе з надією, що одного дня мир таки прийде і до їхньої оселі.

Масові обстріли Мар'їнки, що призвели до загибелі мирних мешканців міста, є воєнним злочином відповідно до ст. 8 Римського статуту Міжнародного Кримінального Суду.

До того ж, факти завдання ударів по таких об'єктах, як школи, лікарні, музей, пошта та міська адміністрація, зафіксовані у Мар'їнці, також розцінюється як порушення норм міжнародного гуманітарного права.

У результаті таких обстрілів, які можуть кваліфікуватися як терористичний акт, сталися численні руйнування і пошкодження житла цивільного населення. Наразі до Європейського суду з прав людини подано скарги громадян України, які стали жертвами таких злочинів, адже було порушено право власності, гарантоване ст. 1 Протоколу 1 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.

Додаток №1

Загиблі у Мар'їнці у 2014 – 2018 рр. цивільні особи

1.	Амельченя Павло Павлович	27.04.1935	04.09.2014
2.	Баканов Іван Андрійович	12.02.1933	10.02.2015
3.	Белоцерковець Віктор Леонідович	16.06.1962	11.07.2014
4.	Богдашкін Леонід Петрович	01.01.1959	11.04.2016
5.	Буянов Олександр Адольфович	14.02.1962	04.06.2015
6.	Волощенко Раїса Євгенівна	13.11.1957	11.07.2014
7.	Головащенко Анатолій Олексійович	01.04.1954	20.07.2014
8.	Головко Леонід Якович	08.11.1945	27.01.2015
9.	Грушковський Андрій Вікторович	31.07.1989	01.08.2014
10.	Грушковський Дмитро Вікторович	15.02.1982	01.08.2014
11.	Єрмоленко Максим Анатолійович	16.11.1994	09.08.2015
12.	Жупій Ольга Яківна	31.05.1925	15.06.2015
13.	Задорожна Олена Анатоліївна	12.06.1969	02.02.2015
14.	Зенькова Ніна Єгорівна	26.09.1940	09.06.2015
15.	Зирянов Геннадій Леонідович	11.05.1960	18.01.2015
16.	Каплун Сергій Володимирович	18.02.1958	02.05.2015
17.	Каша Анатолій Федорович	22.11.1954	04.09.2014
18.	Клименко Олександр Вікторович	02.07.1968	25.01.2015
19.	Корнієнко Лілія Віталіївна	01.04.2015	01.08.2015
20.	Корнієнко Яна Дмитрівна	27.01.1972	08.10.2016
21.	Красовська Тетяна Іванівна	22.02.1957	11.07.2014
22.	Красовський Леонід Григорович	03.04.1953	11.07.2014
23.	Криштопа Костянтин Володимирович	01.01.2006	22.01.2015
24.	Курос Сергій Валентинович	14.07.1971	19.06.2015
25.	Куценко Сергій Леонідович	30.07.1977	24.07.2015
26.	Моргачов Сергій Миколайович	23.02.1963	05.12.2015
27.	Моргачова Тамара Борисівна	09.11.1935	05.12.2015
28.	Назаров Ігор Сергійович	19.07.1990	14.02.2015
29.	Наумов Артем Миколайович	29.09.1986	13.11.2015
30.	Наумов Микола Володимирович	04.10.1950	13.11.2015
31.	Орехов Сергій Олександрович	24.01.1988	17.02.2016
32.	Пестенков Дмитро Вікторович	14.02.1991	07.12.2014
33.	Савчук Микола Герасимович	01.07.1943	06.07.2017
34.	Семенко Валентин В'ячеславович	13.11.1950	04.08.2014
35.	Семенченко Михайло Михайлович	04.12.1982	21.05.2018
36.	Слюсаренко Володимир Васильович	02.03.1958	03.10.2014
37.	Троян Наталія Володимирівна	01.01.1970	08.02.2015
38.	Феденко Володимир Ілліч	20.02.1950	04.08.2014
39.	Фесенко Олександр Євгенович	10.02.1966	11.07.2014
40.	Цибульник Андрій Васильович	11.08.1962	08.06.2017
41.	Цибульник Віра Миколаївна	01.04.1955	07.11.2014
42.	Чуба (Шерекіна) Марина Миколаївна	30.06.1980	03.06.2015
43.	Чумаченко Віктор Іванович	22.08.1957	07.06.2015
44.	Шавкун Віра Петрівна	25.05.1941	17.01.2015
45.	Шевченко Олександр Анатолійович	13.04.1983	13.07.2014

Додаток №2

Загиблі у Мар'їнці у 2014 – 2018 рр. українські військовослужбовці

1.	Александров Олексій Миколайович	22.12.1978	31.07.2015
2.	Алефіренко Сергій Олександрович	30.06.1992	26.10.2016
3.	Бобоха Ігор Васильович	17.07.1986	05.04.2016
4.	Бордак Олександр Григорович	13.10.1972	05.08.2015
5.	Брайченко Олег Віталійович	26.04.1971	22.06.2015
6.	Бузейніков Сергій Миколайович	23.03.1992	25.01.2015
7.	Бурба Євген Володимирович	16.11.1975	09.09.2016
8.	Варенич Олег Володимирович	20.06.1984	09.09.2016
9.	Василик Анатолій Васильович	29.05.1994	25.07.2016
10.	Вишневський Олег Миколайович	15.09.1978	22.02.2016
11.	Вознюк Сергій Віталійович	05.11.1961	27.08.2016
12.	Галущинський Олександр Леонідович	09.01.1973	03.06.2015
13.	Грек Сергій Анатолійович	22.10.1987	04.08.2014
14.	Григорович Іван Станіславович	29.05.1985	21.07.2016
15.	Двигало Григорій Матвійович	11.05.1964	10.09.2016
16.	Дробний Денис Євгенович	01.03.1984	05.09.2014
17.	Дунаєвський Сергій Михайлович	20.06.1980	14.07.2016
18.	Зейлик Володимир Миколайович	14.07.1996	08.08.2017
19.	Зельманович Віктор Ігорович	03.10.1992	10.12.2017
20.	Зосім Дмитро Петрович	12.08.1965	26.12.2015
21.	Зубченко Олександр Миколайович	04.06.1990	10.12.2017
22.	Зуєв Андрій Олександрович	28.09.1994	10.09.2016
23.	Іванушкін В'ячеслав Вадимович	28.09.1986	07.08.2017
24.	Ілюшко Ігор Михайлович	10.02.1989	17.03.2017
25.	Ісаєнко Максим Олесьович	01.08.1997	19.07.2017
26.	Капралов Володимир Васильович	08.07.1981	31.03.2017
27.	Ключка Віталій Володимирович	03.11.1976	25.08.2016
28.	Коваль Юрій Вікторович	23.05.1972	19.02.2016
29.	Колотаєв Сергій Вікторович	14.10.1984	07.05.2015
30.	Куликов Дмитро Олексійович	30.08.1979	13.06.2015
31.	Курбатов Станіслав Вікторович	30.06.1980	02.11.2017
32.	Кучмій Іван Сергійович	30.04.1992	13.06.2015
33.	Ладік Андрій Миколайович	22.06.1976	17.08.2015
34.	Левицький Геннадій Миколайович	04.09.1976	30.08.2017
35.	Ливадар Олександр Іванович	01.10.1993	25.01.2015
36.	Лопушой Віталій Гаврилович	20.10.1986	26.08.2015
37.	Луговий Михайло Володимирович	27.06.1964	17.10.2017
38.	Матросов Вадим Петрович	01.01.1989	08.09.2016
39.	Носик Олексій Олександрович	27.05.1995	23.11.2016
40.	Осадчук Станіслав Васильович	21.09.1965	13.11.2015
41.	Петренко Іван Васильович	21.02.1985	12.04.2016
42.	Писаренко Василь Григорович	08.02.1977	03.06.2015
43.	Пихтєєв Василь Юрійович	30.01.1984	15.07.2016
44.	Потарайко Сергій Дмитрович	29.12.1988	21.08.2014
45.	Приймак Сергій Васильович	08.12.1983	03.06.2015
46.	Роговий Олександр Іванович	17.12.1981	08.08.2017

47. Романович Олег Федорович	12.08.1982	13.11.2015
48. Самофал Валерій Павлович	11.01.1969	24.10.2017
49. Сиротенко Сергій Васильович	24.12.1977	01.11.2017
50. Скотенюк Руслан Дмитрович	31.08.1974	13.11.2015
51. Таценко Олександр Іванович	16.10.1982	26.01.2015
52. Ткач Віталій Іванович	01.03.1976	06.10.2014
53. Факас Микола Ілліч	19.12.1969	28.02.2015
54. Хомань Антон Іванович	08.02.1984	25.06.2015
55. Чайковський Руслан Валерійович	18.08.1979	26.07.2015
56. Чипенко Ростислав Анатолійович	21.10.1978	08.05.2017
57. Чопко Віктор Олександрович	01.12.1982	25.03.2016
58. Шамчук Володимир Анатолійович	16.07.1970	28.03.2018
59. Шеляг Володимир Анатолійович	03.04.1979	03.06.2015
60. Шпільов Станіслав Валерійович	27.06.1976	26.08.2015
61. Яровець Максим Олександрович	13.12.1994	05.10.2016
62. Ясан Юрій Володимирович	08.06.1970	13.11.2015

Додаток №3

Загиблі у Мар'їнці у 2014 – 2018 рр. учасники НЗФ

1.	Адлейба Іраклі Валер'янович	10.09.1982	04.06.2015
2.	Алтухов Віктор Вікторович	22.08.1991	03.06.2015
3.	Березан Дмитро Іванович	21.02.1982	06.10.2014
4.	Бірко Іван Олегович	02.11.1979	13.11.2016
5.	Біцоєв Сергій Валерійович	02.10.1975	03.06.2015
6.	Бондарєв Володимир Миколайович	27.06.1966	08.08.2015
7.	Брига Сергій Сергійович	04.09.1986	05.08.2014
8.	Бутримов Володимир Миколайович	07.03.1981	03.06.2015
9.	Буянкін Микола Петрович	28.12.1970	03.06.2015
10.	Вакуленко Геннадій Вікторович	27.11.1984	12.01.2015
11.	Вахрушев Сергій Васильович	08.02.1972	16.08.2015
12.	Гавришов Андрій Олександрович	18.02.1975	03.06.2015
13.	Герасимов Микола Олександрович	16.07.1984	03.06.2015
14.	Гетьманський Олександр Миколайович	06.10.1975	01.08.2015
15.	Гладерук Володимир	00.00.0000	29.03.2016
16.	Голошубов Дмитро Ігорович	16.06.1990	22.01.2016
17.	Гончаров Олександр Анатолійович	17.06.1976	06.10.2014
18.	Грибовода Павло Олегович	01.10.1986	03.06.2015
19.	Гуменчук Владислав Анатолійович	27.07.1991	19.07.2015
20.	Гусак Максим Олександрович	27.01.1981	06.10.2014
21.	Добродєєв Анатолій Йосипович	13.02.1974	03.06.2015
22.	Єрмаков Володимир Олексійович	13.10.1958	04.08.2014
23.	Калмиков Андрій Анатолійович	29.04.1972	03.06.2015
24.	Кенсічій Ігор Ігорович	12.02.1995	03.06.2015
25.	Кобзар Євген Валерійович	22.08.1988	05.08.2014
26.	Ковалинський Сергій Миколайович	04.08.1976	03.06.2015
27.	Коссе Павло Пантелійович	05.09.1968	19.07.2015
28.	Кравченко Іван Олександрович	13.02.1990	19.01.2015
29.	Кубай Євген Орестович	10.11.1990	03.06.2015
30.	Лапенко Іван Леонідович	28.02.1990	08.06.2015
31.	Лебедєв Андрій Юрійович	07.12.1986	29.01.2015
32.	Лебедєв Євген Олександрович	17.08.1992	18.02.2016
33.	Лебедєв Сергій Анатолійович	05.03.1977	03.06.2015
34.	Логатський Олег Анатолійович	14.05.1985	19.07.2015
35.	Луцик (Поваров) Антон Петрович	08.07.1987	22.02.2015
36.	Малишев Віктор Леонідович		
37.	Огурцов Дмитро Іванович	28.12.1974	24.07.2014
38.	Павленко Євген Сергійович	06.06.1990	19.07.2015
39.	Плотницький Андрій Геннадійович	01.01.1995	23.02.2016
40.	Прохорік Георг Миколайович	22.07.1982	28.01.2015
41.	Рубцов Сергій Олександрович	05.06.1989	28.07.2015
42.	Севостьянов Олексій Сергійович	15.10.1979	19.06.2015
43.	Смуток Сергій Іванович	07.05.1970	06.10.2014
44.	Тельнов Олександр Вікторович	19.03.1959	06.11.2014
45.	Ткаченко Олексій	00.00.0000	03.06.2015
46.	Ткаченко Сергій	15.06.1989	21.07.2015

47. Федорищев Сергій Михайлович	20.11.1985	25.03.2015
48. Ходос Ілля Костянтинович	20.09.1975	31.03.2016
49. Цибульник Юрій Володимирович	02.01.1959	20.04.2016
50. Чуков Роман Вікторович	15.10.1980	06.11.2014
51. Шантін Андрій Юрійович	16.12.1976	03.06.2015
52. Щукін Олександр Іванович	04.11.1964	03.06.2015
53. Юрич Олександр Володимирович	20.08.1974	03.06.2015